

HOE DE ACHTERSIKKEL GERED WERD

Onderstaand artikel werd 48 jaar geleden geschreven door Pierre Kluykens.

Men voert voor het ogenblik een aantal werken uit aan het groot gebouwencomplex dat aan de Hoogpoort en de Biezekapelstraat door het Muziekconservatorium wordt ingenomen: gewone herstellingen aan dak en puntgevels welke echter geenszins de structuur of het artistiek karakter van deze gebouwen, - de Grote Sikkel en de Achter-Sikkel - wijzigen. Voor zover zulks nog mogelijk is, zullen die herstellingen nog beter de pracht van dit enig architecturaal ensemble doen uitschijnen.

Wij die dagelijks, bijna onverschillig, die prachtige gebouwen voorbij lopen en als het ware met hun beeld groot gebracht werden, beseffen te weinig wat een dergelijke rij monumenten, zonder een kloof of hiaat, van het Sint-Jorishof af over de Witte en de Zwarte Moor, de Grote Sikkel, de Kleine Sikkel tot het gracieus stenen kantwerk van de Achtersikkel, betekent.

Men moet reeds een paar landen hebben afgereisd om een gelijkwaardig kader en een even zeldzame aaneenrijging van oude monumenten te kunnen aantreffen.

Links, de Kleine Sikkel onder een pleisterlaag.

De vreemde toerist, die vijftig of zestig jaren geleden de Arteveldestad kwam bezoeken, had nochtans te vergeefs naar dit architecturaal ensemble gezocht, zoals hij ten andere ook in menig ander gedeelte van de stad, bitter ontgoocheld werd over de toestand waarin onze meeste monumenten verkeerden: in en om het Gravensteen hadden de huizen als paddestoelen gegroeid, de Lakenhalle was half in puinen, het Belfort, de St. Baafskerk door tientallen huizen en straatjes omkneld.

In de Hoogpoort was het nog erbarmelijker. Van het St Jorishof tot de Kleine Sikkel was er omzeggens niets te bespeuren van die architectuur die heden eenieders bewondering afdwingt. Al die gebouwen waren afschuwelijk verminkt of onder een dikke laag pleister en verf verborgen.

De Kleine Sikkel aan de hoek van de Biezekapelstraat en de Nederpolder, met haar indrukwekkende massieve lijnen, laatste overblijfsel van de Gentse "Stenen", was onder de pleisterlaag een doodgewone, banale witte gevel geworden met rechthoekige vensters, en geen vreemde toerist had kunnen vermoeden dat achter het bezetsel een der laatste getuigen van de Middeleeuwse stad verborgen lag: "De gevel, schreef Frans De Potter in 1889, schijnt geheel nieuw, maar moest men het bezetsel afkappen, men zou zien dat hij geheel en al uit veldstenen is gebouwd".

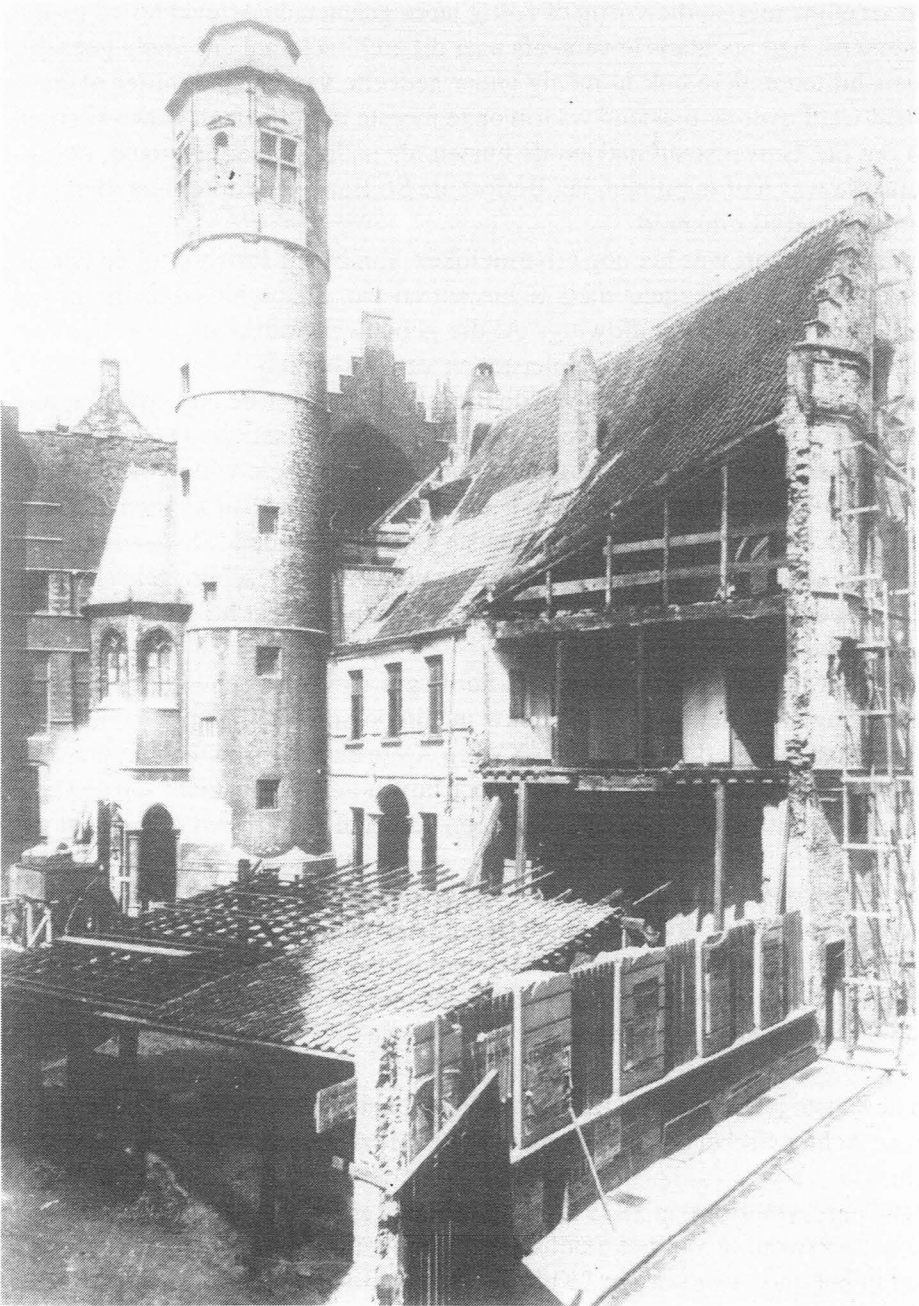
Bouwmeester Van Hamme heeft in het begin van deze eeuw, deze wens in vervulling doen treden en het gebouw in zijn oorspronkelijke pracht hersteld. De Achter-Sikkel, dit pareltje van XVe en XVIe eeuwse architectuur, was niet enkel grotelijks verminkt geworden, doch bovendien aan het zicht van de voorbijganger onttrokken en als dusdanig een vergeten en verloren monument geworden.

De Biezekapelstraat zoals zij thans van de Nederpolder tot het St Baafsplein loopt, bestond niet, doch mondde wat verder uit in de Nederpolder. Tussen de Kleine en de Grote Sikkel liep de Toevluchtstraat welke de Hoogpoort met de Regnessestraat verbond en deze laatste gaf niet uit op het St Baafsplein maar mondde uit in de thans verdwenen St Jansstraat.

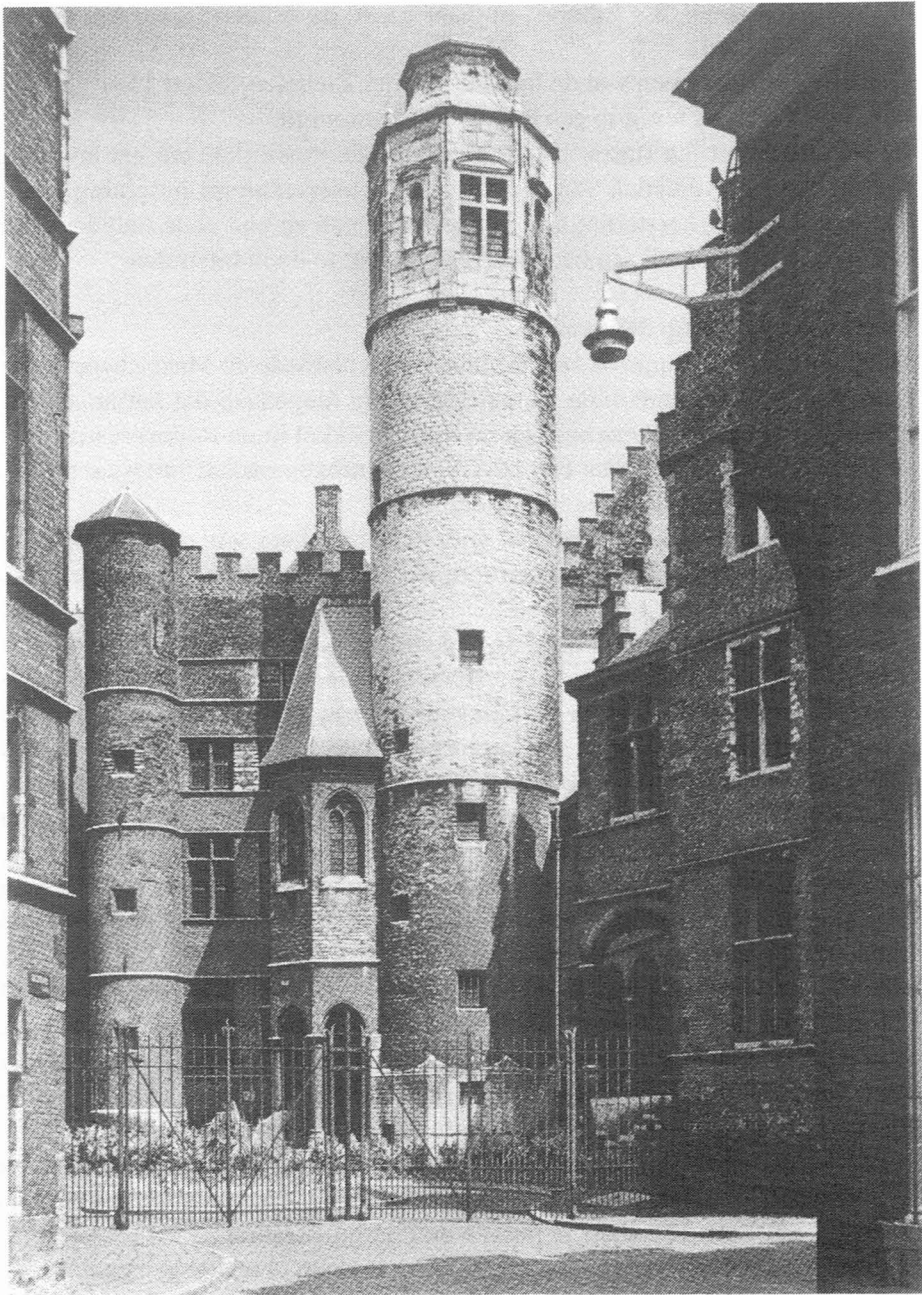
In de laatste jaren van de XIXe eeuw, besloot het Gents Stadsbestuur de Grote en de Achter-Sikkel aan te kopen om er het Muziekconservatorium in te richten.

Het Conservatorium, in 1835 opgericht, bracht zijn eerste levensjaren door in de portierswoning van het Stadhuis om slechts in 1877 overgebracht te worden in het oude gebouw der "Kulders" op het Bisdomplein. Dit gebouw veel te klein geworden zijnde voor het steeds groter aantal leerlingen, besloot de stad het Conservatorium in een geschikter kader onder te brengen.

In 1897 verkoopt graaf Thierry de Limburg-Stirum de Grote Sikkel aan de stad Gent voor 125.000 frank, en enkele jaren nadien, in 1900, verkoopt de

De Achtersikkel vòòr de restauratie.

De Achtersikkel na de restauratie.

Vrijmestelaarsloge “La Liberté” op haar beurt, de Achter-Sikkel aan de stad voor 60.000 frank.

De twee eigendommen van de familie Van der Zichelen, sedert 1531 gescheiden, werden aldus terug in een enkele hand verenigd.

Eens die belangrijke stap verricht, bleef nog de moeilijke taak het inwendig gebouw aan de vereisten van een modern Conservatorium-inrichting aan te passen, de nodige herstellingswerken te verrichten en vooral de Achter-Sikkel te bevrijden en volledig in haar vroegere pracht te doen uitstralen.

Hier kwam de kat op de koord.

De plaatselijke Commissie voor Monumenten alsmede de Maatschappij voor Geschied- en Oudheidkunde waren de mening toegedaan dat het huis Goetghebuer tussen de Schouwburg en de Achter-Sikkel in de Regnessestraat zou worden afgebroken om daar een open plein te mogen maken van waar men de herstellde Sikkel zou kunnen bewonderen.

Het Stadsbestuur wou integendeel voor de binnenkoer van de Achter-Sikkel een groot gebouw optrekken waardoor de Sikkel opnieuw aan het zicht zou onttrokken worden.

Dit voorstel werd eenparig door de twee hoger vernoemde verenigingen verworpen, die met klem eisten, dat eerst het huis Goetghebuer zou worden afgebroken opdat het publiek in de gelegenheid zou gesteld worden met eigen ogen te kunnen zien wat hen zou verborgen worden, moest het project van het Schepencollege verwezenlijkt worden.

Dit laatste wou inderdaad de Gentenaars voor een voldongen feit stellen: een gebouw, nodig voor de uitbreiding van het Conservatorium, vlak voor de Achter-Sikkel optrekken, doch die werken min of meer geheim uitvoeren door het huis Goetghebuer welk de Achter-Sikkel sedert jaren verborg enkel af te breken na de volledige voltooiing der werken.

Het was sluw geredeneerd, doch het College had zonder de waard gerekend: een delegatie van de Maatschappij voor Geschied- en Oudheidkunde begaf zich bij burgemeester Braun om het College tot betere inzichten te brengen, doch haar voetstappen leverden niet de minste uitslag op: “Aux yeux du bourgmestre”, verklaarde de voorzitter ter zitting van 13 November 1900, “il serait imprudent de laisser le public juger de la chose. Il craint que l’enthousiasme que l’on provoquerait pour le dégagement pourrait faire avorter le plan longuement mûri et arrêté dans la pensée de l’administration”.

De Maatschappij gaf zich echter niet voor gewonnen. Aan alle gemeenteraadsleden werd een brief gestuurd en bovendien een speciale commissie in het leven geroepen, waarvan o.m. deel uitmaakten: Kanunnik Van den Gheyn, Armand Heins, Paul Fredericq, Vuylsteke, Hulin en Vander Haeghen.

De commissie, na onderhoud gehad te hebben met de burgemeester, kreeg de

verzekering dat vooraleer enig werk zou uitgevoerd worden, het huis Goetghebuer afgebroken en niet terug opgetrokken zou worden.

Zo gezegd, zo gedaan. Het huis Goetghebuer werd afgebroken, doch tijdens de afbraak vond men sporen van een XIIIe eeuwse kelder. Er was dus in vroegere eeuwen wel een gebouw opgetrokken geweest voor de Achter-Sikkel.

Wat nu gedaan? De Archeologie volledig eerbiedigen en opnieuw dit juweeltje maskeren ofwel het artistiek aspect de bovenhand geven en de binnenkoer afsluiten met een hek, zodat eenieder het ensemble zou kunnen bewonderen. Na langdurige discussies in de schoot van de bevoegde Maatschappijen en polemieken in de pers, legde het Stadsbestuur zich uiteindelijk neer bij de algehele bevrijding van de Achter-Sikkel welke aldus in haar oorspronkelijke pracht zichtbaar werd.

De grote concertzaal van het Conservatorium, links van het gebouwencomplex opgericht, belemmerde geenszins het zicht op de torentjes en de sierlijke galerij. De gevel ervan werd opgetrokken in een stijl welke volledig in harmonie was met het ensemble en maskerde bovendien de zware massa van de K.N.S. welke dreigde het evenwicht van dit stemmig hoekje te verbreken.

Door een zeer geslaagde perspectief van uit het St Baafsplein, kon de Achter-Sikkel, als een stenen schrijn in de bocht gevormd door de Biezekapelstraat, een uitzicht bekomen welke een ogenblik dreigde volledig te vergaan.

Niemand zal ooit betreurd hebben, dat de Maatschappij voor Geschied- en Oudheidkunde zo krachtdadig dierf optreden om de ogen te openen aan een College dat, zoals dit maar al te dikwijls het geval is, zich enkel had bekommerd om het administratief en materieel aspect van het vraagstuk.

De taaie en onbaatzuchtige volharding van een paar mensen die reeds zoveel gedaan hadden voor ons artistiek patrimonium, had eens te meer de schoonste vruchten afgeworpen.

Pierre KLUYSKENS
